

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Sžsk/45/2018
Identifikačné číslo spisu: 6017200269
Dátum vydania rozhodnutia: 25.09.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Zdenka Reisenauerová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:6017200269.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej a členiek senátu JUDr. Aleny Adamcovej a JUDr. Violy Takáčovej, PhD. v právnej veci žalobcu: Ľubomír Ďurky C PROMOTION, so sídlom Viestova 405/2, 974 01 Banská Bystrica, zastúpeného: Aequitas s.r.o., so sídlom Dolná 19, 974 01 Banská Bystrica, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom ul. 29. augusta č. 8-10, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej č. 28540-2/2017-BA zo dňa 4. mája 2017, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici č.k. 23Sa/3/2017-69 zo dňa 27. novembra 2017, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici č.k. 23Sa/3/2017-69 zo dňa 27. novembra 2017 z a m i e t a .

Účastníkom konania n e p r i z n á v a n á r o k na náhradu trov kasačného konania.

Odôvodnenie

I.

Konanie pred krajským súdom

1. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č.k. 23Sa/3/2017-69 zo dňa 27. novembra 2017 podľa ustanovenia § 190 zákona č. 162/2015 Z.z. Správneho súdneho poriadku (ďalej len „SSP“) zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania rozhodnutia žalovanej č. 28540-2/2017-BA zo dňa 04.05.2017, žiadajúc jeho zrušenie v spojení s rozhodnutím Sociálnej poisťovne, pobočka Banská Bystrica č. 700-2111757816-GC04/17 zo dňa 16.06.2016 a vrátenie veci na ďalšie konanie. Žalobcovi náhradu trov konania nepriznal.

2.1 Z odôvodnenia uvedeného rozhodnutia vyplýva, že krajský súd z predloženého administratívneho spisu zistil, že Sociálna poisťovňa, pobočka Banská Bystrica rozhodnutím č. 700-2111757816-GC04/2016 zo dňa 16.06.2016 predpísala žalobcovi za obdobie december 2013, január 2014, február 2014, marec 2014, apríl 2014, máj 2014, jún 2014, júl 2014, august 2014, september 2014, október 2014, november 2014, december 2014 poistné na nemocenské poistenie, poistné na starobné poistenie a

povinné príspevky na starobné dôchodkové sporenie, poistné na invalidné poistenie a poistné na rezervný fond spolu v sume 4 580,21 €. Predmetné rozhodnutie žalobca napadol v zákonnej lehote odvolaním, ktoré bolo zamietnuté rozhodnutím Sociálnej poisťovne, ústredie rozhodnutím č. 28540-2/2017-BA zo dňa 04.05.2017.

2.2 Ďalej mal krajský súd preukázané, že podľa výpisu zo živnostenského registra Okresného úradu Banská Bystrica č. živnostenského registra: 620-23672 mal žalobca pozastavenú živnosť od 09.01.2012 do 14.07.2012.

2.3 Z analytického listu daňového subjektu 1074350728 krajský súd zistil, že na daň z príjmov fyzickej osoby bol žalobca registrovaný na Daňovom úrade Banská Bystrica od 01.01.2012 do 09.01.2012 a následne od 04.10.2013.

2.4 Krajský súd mal tiež preukázané, že Sociálna poisťovňa, pobočka Banská Bystrica prvýkrát vo veci povinného poistného vo vzťahu k žalobcovi rozhodla rozhodnutím č. 700-21110359415/GC04/2015 zo dňa 20.02.2015 tak, že žalobcovi predpísala za obdobie december 2013, január 2014, február 2014, marce 2014, apríl 2014, máj 2014, jún 2014, júl 2014, august 2014, september 2014, október 2014, november 2014, december 2014 poistné na nemocenské poistenie, poistné na starobné poistenie a povinné príspevky na starobné dôchodkové poistenie a poistné na invalidné poistenie a poistné do rezervného fondu solidarity spolu vo výške 4 580,21 €. Predmetné rozhodnutie bolo napadnuté odvolaním, na základe ktorého Sociálna poisťovňa, ústredie rozhodnutím č. 46554-2/2015-BA zo dňa 24.08.2015 predmetné rozhodnutie zrušila a vec vrátila prvostupňovému orgánu na nové prejednanie a rozhodnutie, pričom v odôvodnení uviedla, že v novom rozhodnutí prvostupňový orgán verejnej správy opätovne preskúma skutkový stav veci, zistí v ktorom období bol účastník konania povinne nemocensky poistenou a povinne dôchodkovo poistenou samostatne zárobkovo činnou osobou a následne rozhodne vo veci vzniku, prerušenia a zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia žalobcu, ako samostatne zárobkovo činnnej osoby. Po nadobudnutí právoplatnosti rozhodnutia vo veci vzniku, prerušenia a zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia, Sociálna poisťovňa, pobočka Banská Bystrica, rozhodne o poistnom a o povinných príspevkoch za obdobie december 2013 až december 2014 novým rozhodnutím. Sociálna poisťovňa, pobočka Banská Bystrica rozhodnutím č. 18895-2/2015-BB zo dňa 06.11.2016 rozhodla vo veci zániku povinného nemocenského poistenia a dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby tak, že žalobcovi zaniká povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňom 09.01.2012, predmetné rozhodnutie sa stalo právoplatným dňa 29.12.2015. Následným rozhodnutím č. 18895-1/2015-BB zo dňa 06.11.2015 Sociálna poisťovňa, pobočka Banská Bystrica rozhodla o vzniku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia pre žalovaného dňa 04.10.2013.

2.5 Sociálna poisťovňa, pobočka Banská Bystrica rozhodnutím č. 700-2110101716-GC04/16 zo dňa 13.01.2016 opätovne rozhodla o predpísaní poistného za rozhodné obdobie spolu v sume 4 580,21 €. Predmetné rozhodnutie bolo napadnuté odvolaním na základe ktorého Sociálna poisťovňa, ústredie č. 31496-2/2016-BA zo dňa 18.03.2016 predmetné rozhodnutie zrušila a vec vrátila prvostupňovému orgánu verejnej správy na nové prejednanie a rozhodnutie. V odôvodnení predmetného rozhodnutia zaviazala prvostupňový orgán verejnej správy, aby v ďalšom konaní zistil, koľko mesiacov v roku 2012 účastník konania skutočne vykonával podnikateľskú činnosť a následne rozhodol o poistnom a povinných príspevkoch za obdobie december 2013 až december 2014 novým rozhodnutím. Súčasťou odôvodnenia nového rozhodnutia musela byť úvaha prvostupňového orgánu, ktorými bol vedený pri hodnotení dôkazov. Prvostupňový orgán verejnej správy mal najmä uviesť v akej výške akým spôsobom a na základe akých podkladov bol určený vymeriavací základ účastníka konania na platenie poistného a povinných príspevkov za obdobie december 2013 až december 2014 a v akej výške bol účastník konania povinný odvádzať poistné a povinné príspevky za toto obdobie a v akej výške poistné a povinné príspevky odviedol.

3. Krajský súd zákonnosť žalobou napadnutého rozhodnutia žalovaného a konania mu predchádzajúceho

preskúmal v intenciách ustanovení zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej aj zákon o sociálnom poistení alebo len zákon č. 461/2003 Z.z.), citujúc právnu úpravu ustanovenú v § 3 ods. 1 písm. b/, § 5, § 293cu v znení zákona č. 338/2013 Z.z., § 21 ods. 5 v znení zákona č. 543/2010 Z.z., § 138 ods. 5 zákona v znení zákona č. 252/2012 Z.z., § 293cj ods. 3 písm. a/, b/, ods. 4 zákona o sociálnom poistení v znení zákona č. 252/2012 Z.z. uvedeného zákona postupom podľa tretej hlavy tretej časti Správneho súdneho poriadku (SSP) a dospel k záveru o nedôvodnosti žaloby.

4. Správny súd poukázal na to, že v prejednávacom prípade zostalo medzi účastníkmi konania sporným postavenie žalobcu, ako samostatne zárobkovo činnnej osoby v období od 09.01.2012 do 14.07.2012.

5. Na základe údajov z Finančného riaditeľstva SR správny súd mal preukázané, že príjem účastníka konania zo živnosti za rok 2012 presiahol zákonom stanovenú sumu 4 716,- € a príjem účastníka konania zo živnosti za rok 2013 presiahol zákonom ustanovenú sumu vo výške 4 830,- €. Z tohto dôvodu mal správny súd za to, že účastník konania v období za ktoré mu boli napadnutým rozhodnutím predpísané poistné a povinné príspevky a bol povinne nemocensky poistenou a povinne dôchodkovo poistenou samostatne zárobkovo činnnou osobou.

6. Správny súd nepovažoval za dôvodnú námietku, ktorou žalobcu namietal nesprávne právne posúdenie veci. Stotožnil sa s názorom žalovanej, že v zmysle zákona o sociálnom poistení účinného od 01.01.2014 do 30.06.2014 nadobúdala fyzická osoba postavenie samostatne zárobkovo činnnej osoby na účely sociálneho poistenia v prípade, ak dovŕšila 18 rokov veku a bola registrovaná podľa osobitného predpisu, v tomto prípade podľa zákona č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách v systave finančných orgánov v znení neskorších predpisov, resp. podľa zákona č. 563/2009 Z.z. o správe daní (daňový poriadok a o zmene a doplnení niektorých zákonov). V súvislosti so zárobkovou činnosťou uvedenou v § 3 ods. 1 písm. b/ a ods. 2 a 3 správny súd uviedol, že je nesporné, že žalobcovi ako samostatne zárobkovo činnnej osobe v zmysle § 26 ods. 2 zákona o sociálnom poistení dňa 09.01.2012 bolo prerušené povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie, keďže došlo k pozastaveniu prevádzkovania živnosti, avšak dňa 09.01.2012 žalobcovi zaniklo povinné poistenie, pretože z dôvodu zrušenia jeho registrácie v registri daňových subjektov v tento deň žalobca stratil právne postavenie samostatne zárobkovo činnnej osoby podľa § 5 zákona o sociálnom poistení v znení zákona č. 543/2010 Z.z.. Správny súd sa nestotožnil s argumentáciou žalobcu, že prerušenie povinného nemocenského a povinného dôchodkového poistenia má prednosť pred zánikom postavenia samostatne zárobkovo činnnej osoby, nakoľko, keďže žalobca odo dňa 09.01.2012 nespĺňal podmienky pre nadobudnutie právneho postavenia samostatne zárobkovo činnnej osoby a preukázateľne toto právne postavenie samostatne zárobkovo činnnej osoby opätovne nadobudol až 04.10.2013 teda nemohol byť v období od 15.07.2012 do 03.10.2013 ani povinne nemocensky poistenou a povinne dôchodkovo poistenou samostatne zárobkovo činnnou osobou. Ďalej správny súd uviedol, že nemôže byť prerušené oprávnenie v zmysle zákona o sociálnom poistení, keď v danom čase žalobca nespĺňal podmienky na získanie statusu samostatne zárobkovo činnnej osoby z dôvodu, že nebol registrovaný v Registri daňových subjektov. Nič na tom nemení ani skutočnosť, že táto podmienka v období od 01.07.2014 bola zmenená zákonom č. 338/2013 Z.z., kedy sa za zárobkovo činnnú osobu v zmysle § 5 považuje osoba, ktorá spĺňala obe zákonom ustanovené podmienky a to podmienky veku, t.j. dovŕšenie 18 rokov veku a na dosiahnutie príjmu v rozhodujúcom období a z podnikania a z inej samostatne zárobkovo činnnej osoby podľa § 3 ods. 1 písm. b/ a ods. 2 a 3 zákona o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov.

7. Súčasne správny súd konštatoval, že vo veci zániku a následného vzniku žalobcovho povinného poistenia rozhodol prvostupňový orgán verejnej správy právoplatnými rozhodnutiami. Dňa 06.11.2015 Sociálna poisťovňa, pobočka Banská Bystrica vydala rozhodnutie č. 18895-2/2015-BB, ktorým rozhodla, že žalobcovi, ako samostatne zárobkovo činnnej osobe zaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 09.01.2012 a rozhodnutím č. 18895-1/2015-BB rozhodla, že mu povinné poistenie vzniklo dňa 04.10.2013. Uvedené rozhodnutia Sociálnej poisťovne, pobočka Banská Bystrica sú právoplatné, žalobca ich nenapadol odvolaním a z tohto dôvodu deklarujú právny stav, t.j.

status samostatne zárobkovo činnnej osoby žalobcu v období rokov 2012 a 2013.

8. Argumentáciu žalobcu o rozhodnom období pre výpočet povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia považoval v rozpore so zistenými skutočnosťami. Krajský súd uviedol, že žalobca bol v roku 2012 považovaný za samostatne zárobkovo činnnú osobu len v období od 01.01. do 09.01.2012 a tieto skutočnosti sa museli v zmysle § 293c) ods. 3 písm. a/ zákona o sociálnom poistení v znení zákona č. 252/2012 Z.z. brať do úvahy pri výpočte poistného a povinných príspevkov za toto obdobie. V zmysle tohto ustanovenia sa vymeriavací základ samostatne zárobkovo činnnej osoby odvíja od výšky jej čiastkového základu dane, zisteného na základe daňového priznania k dani z príjmov fyzickej osoby, od výšky zaplateného poistného a povinného verejného zdravotného poistenia a od výšky zaplateného poistného na sociálne poistenie. Podľa § 293c) ods. 4 zákona o sociálnom poistení v znení zákona č. 252/2012 Z.z. sa vymeriavací základ taktiež odvíja od počtu mesiacov, počas ktorých samostatne zárobkovo činnná osoba v rozhodujúcom období vykonávala činnosť. Podľa názoru správneho súdu vychádzajúc zo skutkových zistení, že žalobca mal právne postavenie samostatne zárobkovo činnnej osoby len v období od 01.01.2012 do 09.01.2012 a následne ho opätovne nadobudol až dňom 04.10.2013, žalovaná pri výpočte poistného a povinných odvodov správne brala do úvahy len jeden mesiac činnosti žalobcu ako samostatne zárobkovo činnnej osoby.

9. Podľa názoru správneho súdu aj napriek skutočnosti, že 09.01.2012 došlo k prerušeniu žalobcovho povinného poistenia, skutočnosť, že žalobca dňa 09.01.2012 zároveň stratil podmienky ustanovené pre právne postavenie samostatne zárobkovo činnnej osoby, došlo k zániku jeho statusu. Správny súd tiež konštatoval, že zo žiadneho ustanovenia zákona o sociálnom poistení nevyplýva, že prerušenie povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia má za následok suspendáciu stavu, ak by fyzická osoba v postavení SZČO v čase prerušenia stratila status SZČO a následne by ho počas prerušenia opätovne skončením prerušenia by tak mohla bez splnenia podmienok v zmysle právnej úpravy znova nadobudnúť status SZČO. Správny súd mal tiež za to, že zánik povinného nemocenského a povinného dôchodkového poistenia má v zmysle platnej právnej úpravy prednosť pred inštitútom prerušenia povinného nemocenského a dôchodkového poistenia.

10. Správny súd po preskúmaní napadnutého rozhodnutia žalovaného a rozhodnutia prvostupňového orgánu verejnej správy ako aj postupu, ktorý predchádzal ich vydaniu, z dôvodov uvedených v žalobe dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutia sú v súlade so zákonom, a preto žalobu ako nedôvodnú s poukazom na § 190 SSP zamietol.

11. O trovách konania správny súd rozhodol podľa § 167 ods. 1 SSP. Žalobcovi náhradu trov konania nepriznal, keďže v konaní nebol úspešný .

II.

Kasačná sťažnosť žalobcu proti rozsudku krajského súdu

12. Proti rozsudku krajského súdu v zákonnej lehote podal kasačnú sťažnosť žalobca. Navrhoval, aby kasačný súd v zmysle § 462 ods.1 SSP rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici č.k. 23Sa/3/2017-69 zo dňa 27. novembra 2017 zrušil v celom rozsahu a vec mu vrátil na ďalšie konanie alebo postupom podľa § 462 ods. 2 SSP rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici č.k. 23Sa/3/2017-69 zo dňa 27. novembra 2017 zmenil tak, že ruší rozhodnutie žalovanej č. 28540-2/2017-BA zo dňa 04.05.2017 a rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Banská Bystrica č. 700-2111757816-GC04/17 zo dňa 16.06.2016 a vec vráti Sociálnej poisťovne, pobočka Banská Bystrica na ďalšie konanie. Súčasne žiadal priznať náhradu trov konania v rozsahu 100%.

13.1 V dôvodoch kasačnej sťažnosti žalobca namietal, že krajský súd napadnutým rozsudkom porušil zákon tým, že rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci podľa § 440 ods. 1 písm. g/ SSP. Vytýkal krajskému súdu, že v bode 30 rozhodnutia nesprávne vyhodnotil otázku vymeriavacieho

základu pre výpočet nemocenského poistenia a dôchodkového poistenia, kde krajský súd konštatoval, že žalobca bol od roku 2012 považovaný za samostatne zárobkovo činnú osobu len v období od 01.01. do 09.01.2012 a tieto skutočnosti sa museli v zmysle § 293cj ods. 3 písm. a/ zákona o sociálnom poistení v znení zákona č. 252/2012 Z.z. brať do úvahy pri výpočte poistného a povinných príspevkov za toto obdobie, a že je nesporné, že žalobca mal právne postavenie samostatne zárobkovo činnnej osoby len v období od 01.01.2012 do 09.01.2012 a následne ho opätovne nadobudol až dňom 04.10.2013 (registráciou na daňovom úrade). Tvrdil, že krajský súd rovnako ako žalovaný pri rozhodovaní nesprávne aplikovali nižšie citované ustanovenia zákona o sociálnom poistení. Dôvodil, že pri správnom výklade a posúdení vymeriavacieho základu je treba vychádzať z výslovného znenia ust. § 293cj ods. 3 písm. a/ zákona o sociálnom poistení a zároveň v zmysle ust. § 293cj ods. 4 zákona o sociálnom poistení. Žalobca zdôraznil, že výkon podnikania je potrebné viazať na dobu, počas ktorej bol žalobca oprávnený na prevádzkovanie živnosti a teda so samotným výkonom podnikania a táto nesúvisí s registráciou na daňovom úrade. Ďalej uviedol, že zákon o sociálnom poistení v predmetnom ustanovení nespája príslušné obdobie s registráciou na daňovom úrade, ale so samotným výkonom podnikania. Vytýkal krajskému súdu, že pri rozhodovaní teda nesprávne stotožnil výkon podnikania s registráciou na daňovom úrade, čo malo za následok nesprávne právne posúdenie vymeriavacieho základu a teda nesprávne rozhodnutie vo veci samej, doplniac, že žalobca mal pozastavené (prerušené) prevádzkovanie živnosti od 09.1.2012 do 14.07.2012. Žalobca vyslovil názor, že z citovaných zákonných ustanovení nesporné vyplýva, že za rok 2012 bol počet mesiacov, za ktoré žalobca vykonával podnikateľskú činnosť, vyšší, a teda nielen správny orgán alebo žalovaný, ale aj krajský súd mal pri výpočte vymeriavacieho základu a jeho posudzovaní zohľadniť žalobcovu podnikateľskú činnosť v roku 2012 v rozsahu 178 dní (od 01.01.2012 do 09.01.2012 a od 15.07.2012 do 31.12.2012) a nie v rozsahu jedného mesiaca.

13.2 Žalobca ďalej namietal, že krajský súd pri rozhodovaní v danom prípade hrubo nerozlíšil medzi nadobudnutím právneho postavenia samostatne zárobkovo činnnej osoby na účely zákona o sociálnom poistení a prerušením povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia. Vytýkal krajskému súdu, že vo veci vykonal výklad vychádzajúci výlučne z § 5 zákona o sociálnom poistení, nerešpektujúc právnu úpravu ustanovenú v § 21 ods. 5 a 26 ods. 2 zákona o sociálnom poistení, keď predmetný výklad popiera účel a zmysel ďalších príslušných zákonných ustanovení, čo je v konečnom dôsledku z ústavného hľadiska neudržateľné a neakceptovateľné. Žalobca zdôraznil, že keďže mal prerušené povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie podľa § 26 ods. 2 zákona o sociálnom poistení a podľa § 21 ods. 5 tohto zákona mu poistenie opätovne vzniklo dňa 15.07.2012, tak počnúc týmto dňom žalobca vykonával podnikanie a táto skutočnosť má byť rozhodná pri výpočte poistného, a preto je nevyhnutné vypočítavať vymeriavací základ z pomernej časti základu dane pripadajúcej na 1 mesiac výkonu podnikania.

13.3 Žalobca ďalej uviedol, že do dňa 09.01.2012 mal právne postavenie samostatne zárobkovo činnnej osoby, pričom v období od 09.01. do 14.07.2012 mal pozastavené prevádzkovanie živnosti a je teda nutné v zmysle § 21 ods. 5 a § 26 ods. 2 zákona o sociálnom poistení vykladať predmetnú situáciu výlučne ako prerušenie povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia. Poukazom na právnu úpravu ustanovenú v § 21 ods. 4 v spojení s právnou úpravou ustanovenou v § 3 ods. 1 písm. b/ a ods. 2 a 3 tohto zákona, žalobca zdôraznil, že mu nezaniklo povinné nemocenské a dôchodkové poistenie, nakoľko mu nezaniklo oprávnenie na výkon alebo prevádzkovanie činnosti, ale mal len pozastavené prevádzkovanie živnosti.

13.4. Žalobca dal do pozornosti kasačného súdu, že je nesporné, že mal pozastavené (prerušené) prevádzkovanie živnosti od 09.01.2012 do 14.07.2012. Opätovne zdôraznil, že výkon podnikania je potrebné viazať na dobu, počas ktorej bol žalobca oprávnený na prevádzkovanie živnosti a táto nesúvisí s registráciou na daňovom úrade. Podľa názoru žalobcu správne právne posúdenie musí vychádzať z toho, že žalobca vykonával v roku podnikanie a teda z toho, že žalobca mal oprávnenie na prevádzkovanie živnosti od 01.01. do 08.01.2012 a od 15.07.2012, z ktorých dôvodov mal krajský súd

ako aj žalovaný vypočítať vymeriavací základ žalobcu pri zohľadnení skutočnej doby vykonávania podnikania, ktorou bolo 178 dní a nie iba obdobie od 01.01.2012 do 09.01.2012. Tvrdil, že zo žiadneho ustanovenia zákona o sociálnom poistení nevyplýva taký výklad, podľa ktorého by sa viacero období podnikania v rámci kalendárneho roka nemalo spočítavať. Opätovne poukázal na to, že vymeriavací základ sa podľa § 293c) ods. 4 zákona o sociálnom poistení viaže na obdobie vykonávania podnikania a nie na obdobie registrácie u správcu dane, či registrácie u žalovaného.

III.

Vyjadrenie žalovaného správneho orgánu ku kasačnej sťažnosti žalobcu

14. Žalovaná ku kasačnej sťažnosti žalobcu sa vyjadrila. S dôvodmi, ktorými žalobca v kasačnej sťažnosti namietal nezákonnosť napadnutého rozhodnutia krajského súdu, nesúhlasila. Navrhovala, aby kasačný súd kasačnú sťažnosť žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici č.k. 23Sa/3/2017-69, zo dňa 27. novembra 2017 ako nedôvodnú zamietol.

15.1 V dôvodoch vyjadrenia žalovaná poukázala na to, že žalobca v kasačnej sťažnosti neuviedol také námietky k správnosti preskúmaného rozhodnutia žalovaného správneho orgánu ani právne relevantné dôvody, ktoré by odôvodňovali zmenu alebo zrušenie tohto rozhodnutia.

15.2 Žalovaná sa v plnom rozsahu stotožnila s rozhodnutím krajského súdu. Nesúhlasila s dôvodmi žalobcu uvedenými v kasačnej sťažnosti, ktorým namietal nesprávnosť a nezákonnosť napadnutého rozsudku krajského súdu. Uviedla, že žalobca v kasačnej sťažnosti vznáša totožné námietky, ku ktorým sa už Sociálna poisťovňa ústredie vyčerpávajúcim spôsobom vyjadrila jednak vo svojom rozhodnutí č. 28540-2/2017-BA zo dňa 4. mája 2017 a tiež vo vyjadrení k správnej žalobe zo dňa 14. augusta 2017. Zotrvávala na právnom názore, že poistné a povinné príspevky na sociálne poistenie za sporné obdobie boli žalobcovi predpísané v súlade so zákonom č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov.

IV.

Konanie pred kasačným súdom

16. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd kasačný (§ 11 písm. g/ v spojení s § 438 ods. 2 SSP) preskúmal napadnutý rozsudok správneho súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo (§ 453 ods. 2 SSP), v rozsahu námietok žalobcu uvedených v kasačnej sťažnosti, kasačnú sťažnosť prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne 5 dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk (§ 452 ods. 1 v spojení s ust. § 137 ods. 4 SSP) a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť žalobcu nie je dôvodná.

17. Predmetom prieskumného konania na kasačnom súde bol rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici č.k. 23Sa/3/2017-69 zo dňa 27. novembra 2017, ktorým správny súd podľa ustanovenia § 190 SSP zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania rozhodnutia žalovanej č. 28540-2/2017-BA zo dňa 04.05.2017, v spojení s rozhodnutím Sociálnej poisťovne, pobočka Banská Bystrica č. 700-2111757816-GC04/17 zo dňa 16.06.2016.

18. V procese posudzovania zákonnosti napadnutého rozsudku správneho súdu kasačný súd vychádzal zo skutkových zistení vyplývajúcich zo spisového materiálu krajského súdu, súčasťou ktorého tvoril administratívny spis žalovaného správneho orgánu, na ktoré poukázal už krajský súd v odôvodnení napadnutého rozsudku, z ktorých dôvodov ich najvyšší súd neopakuje a súčasne na ne poukazuje.

19. Predmetom preskumavacieho súdneho konania v danej veci bolo rozhodnutie Sociálnej poisťovni - ústredie - žalovanej, č. 28540-2/2017-BA zo dňa 04.05.2017, ktorým žalovaná ako odvolací správny orgán podľa § 218 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. odvolanie žalobcu zamietla a potvrdila prvostupňové rozhodnutie Sociálnej poisťovni, pobočka Banská Bystrica, č. 700-2111757816-GC04/17 zo dňa

16.06.2016. Uvedeným rozhodnutím správny orgán prvého stupňa predpísal žalobcovi za obdobie december 2013, január 2014, február 2014, marec 2014, apríl 2014, máj 2014, jún 2014, júl 2014, august 2014, september 2014, október 2014, november 2014, december 2014 poistné na nemocenské poistenie, poistné na starobné poistenie a povinné príspevky na starobné dôchodkové sporenie, poistné na invalidné poistenie a poistné na rezervný fond spolu v sume 4 580,21 €.

20. Kasačný súd predovšetkým upriamuje pozornosť na to, že v správnom súdnictve poskytuje správny súd ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom. (§ 2 ods. 1 SSP) Konanie pred správnym súdom je jednou zo záruk ochrany základných ľudských práv a slobôd a ochrany práv a oprávnených záujmov účastníkov administratívneho konania. (§ 5 ods. 2 SSP) Na rozhodnutie správneho súdu je rozhodujúci stav v čase právoplatnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy alebo v čase vydania opatrenia orgánu verejnej správy. (§ 135 ods. 1 SSP) Správnou žalobou sa žalobca môže domáhať ochrany svojich subjektívnych práv proti rozhodnutiu orgánu verejnej správy alebo opatreniu orgánu verejnej správy. (§ 177 ods. 1 SSP) Rozsah správnej žaloby fyzickej osoby a jej dôvody možno zmeniť alebo doplniť až do rozhodnutia správneho súdu. Pri správnej žalobe fyzickej osoby nie je správny súd viazaný žalobnými bodmi. (§ 203 ods. 1, 2 SSP) Ak to nie je v rozpore s účelom správneho súdnictva, môže správny súd i bez návrhu doplniť dokazovanie vykonané orgánom verejnej správy. (§ 204 SSP)

21. Kasačný súd dáva tiež do pozornosti, že správny súd nie je súdom skutkovým. Jeho úlohou pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu podľa tretej hlavy tretej časti Správneho súdneho poriadku (§§ 199 a nasl. SSP) je posudzovať, či správny orgán príslušný na konanie si zadovážil dostatok skutkových podkladov pre vydanie rozhodnutia, či zistil vo veci skutočný stav, či konal v súčinnosti s účastníkom konania, či rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi a či obsahovalo zákonom predpísané náležitosti, teda či rozhodnutie správneho orgánu bolo vydané v súlade s hmotnoprávnymi ako aj s procesnoprávnymi predpismi. V súdnom prieskume zákonnosti rozhodnutia žalovaného správneho orgánu v sociálnych veciach správny súd nie je viazaný rozsahom dôvodov uvedených v žalobe, ktorými žalobca namieta nezákonnosť rozhodnutia správneho orgánu, tvrdiac, že nezákonným rozhodnutím správneho orgánu a postupom mu predchádzajúcim bol ukrátený na svojich hmotnoprávných alebo procesnoprávných právach. Zákonnosť rozhodnutia správneho orgánu je podmienená zákonnosťou postupu správneho orgánu predchádzajúceho vydaniu napadnutého rozhodnutia. Správny súd v konaní súdneho prieskumu zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy teda preskúmava, či orgán štátnej správy konal a rozhodol v súlade so zákonom, či v správnom konaní postupoval v súčinnosti s účastníkom konania, či sa vysporiadal s jeho námietkami a či na základe skutkových zistení na základe logického a rozumného uváženia ustálil správne svoj právny záver.

22. Správne súdnictvo v Slovenskej republike vychádza z materiálneho chápania právneho štátu v zmysle čl. 1 ods. 1 ústavy vyžadujúceho, aby verejná správa bola pod kontrolou súdnej moci. Je založené jednak na kontrole verejnej správy, či táto (ne)prekračuje jej zverené právomoci a jednak poskytuje ochranu subjektívnym právam osôb, do ktorých bolo zasiahnuté alebo zasahované v rozpore so zákonom. Hlavnou úlohou správneho súdnictva je teda ochrana subjektívnych práv a jeho cieľom ochrana práv fyzických a právnických osôb a ich prostredníctvom následne aj ochrana zákonnosti. Správne súdnictvo je neoddeliteľným atribútom právneho štátu zaručujúcim každej osobe či už ide o fyzickú alebo právnickú osobu ochranu práv pred činnosťou orgánov verejnej správy. Dodržiavanie zákonnosti v oblasti výkonnej moci a dôsledná ochrana jednotlivca je jednou z najdôležitejších čít právneho štátu, ktorého koncepcia práva stojí aj na dodržiavaní práva štátnymi orgánmi.

23. Kasačný súd zistil, že krajský súd v danej veci v procese súdneho prieskumu napadnutého rozhodnutia žalovaného správneho orgánu náležite postupoval v súlade s procesnými pravidlami zákonodarcom nastolenými v prvej a tretej hlave tretej časti Správneho súdneho poriadku, keď súdny prieskum zákonnosti rozhodnutia žalovaného správneho orgánu napadnutého žalobou náležite vykonal v súlade s platnou právnou úpravou zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších

predpisov a svoju právnu úvahu, na základe ktorej ustálil svoj právny záver, náležite odôvodnil. Najvyšší súd po vykonaní súdneho prieskumu napadnutého rozhodnutia žalovanej v spojení s prvostupňovým správny rozhodnutím pri aplikácii zákonnej úpravy uvedeného zákona postupom podľa Správneho súdneho poriadku dospel k zhodnému záveru ako krajský súd, a to že námietky žalobcu uvedené v žalobe neboli spôsobilé zvrátiť vecnú správnosť a zákonnosť napadnutého rozhodnutia žalovaného správneho orgánu.

VI.

Právne posúdenie kasačným súdom

24. Podľa čl. 1 ods. 1 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát.

25. Základom interpretácie a aplikácie čl. 1 ods. 1 ústavy je zabezpečenie materiálneho a nie formálneho právneho štátu. Základnou premisou materiálneho právneho štátu sa prezentuje všeobecná záväznosť práva pre všetkých. To znamená, že štátne orgány, orgány územnej samosprávy, právnické osoby s právomocou rozhodovania o právach a povinnostiach, ako aj každý jednotlivец musí konať tak, ako určuje právny poriadok.

26. Ústavný súd SR princíp materiálneho právneho štátu prezentoval v právnom názore: „V právnom štáte, v ktorom sú ako neoddeliteľné súčasť okrem iných stelesnené princípy, ako sú práva istota a spravodlivosť (princíp materiálneho právneho štátu), čo možno spoľahlivo vyvodíť z čl. 1 ústavy, sa osobitný dôkaz kladie na ochranu tých práv, ktoré sú predmetom jej úpravy. Povinnosťou všetkých štátnych orgánov je zabezpečiť reálnu možnosť ich uplatnenia tými subjektmi, ktorými boli priznané“ (ÚS 17/1999, Nález z 22. septembra 1999. Zbierka nálezov a uznesení Ústavného súdu SR 1999, s. 365; zhodne I. ÚS 44/1999, Nález z 13. októbra 1999. Zbierka nálezov a uznesení Ústavného súdu SR 1999, s. 382, I. ÚS 10/98)“. (I. ÚS 54/02. Nález z 13. novembra 2002. Zbierka nálezov a uznesení Ústavného súdu SR 2002 - II. polrok, s. 750, nález Ústavného súdu SR č. PL. ÚS 22/06). Judikatúra ústavného súdu tiež kladie dôraz na to, že v súlade s čl. 1 ods. 1 ústavy s uplatňovaním princípu právnej istoty v právom štáte sa spája požiadavka všeobecnosti, platnosti, trvácnosti, stability, racionálnosti a spravodlivého obsahu právnych noriem; medzi ústavné princípy vlastné právnemu štátu patrí aj zákaz svojvôle v činnosti štátnych orgánov, ako aj zásada primeranosti, resp. proporcionality (m. m. PL. ÚS 1/04).

27. Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

28. Podľa čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou.

29. Z uvedeného článku ústavy vyplýva, že výklad a uplatňovanie všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s ústavou. Pozitivistický právny prístup k aplikácii zákonov je preto v činnosti štátnych orgánov modifikovaný ústavne konformným výkladom, ktorý v závislosti od ústavou chránených hodnôt pôsobí reštriktívne alebo extenzívne na dikciu zákonných pojmov. Obsah zákonnej právnej normy nemôže byť interpretovaný izolovane, mimo zmyslu a účelu zákona, cieľa právnej regulácie, ktorý zákon sleduje. Požiadavka na ústavne konformnú aplikáciu a výklad zákona je podmienkou zákonnosti rozhodnutia ako individuálneho správneho aktu. Mocenské orgány štátu realizujú svoju rozhodovaciu právomoc sú pri výkone svojej moci povinné postupovať v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy, s prihliadnutím na to, že súčasne sú viazané aj právnou úpravou obsiahnutou v medzinárodných zmluvách, ktorými je Slovenská republika viazaná (čl. 7 Ústavy SR) a po vstupe Slovenskej republiky do Európskeho spoločenstva, Európskej únie postupovať tiež v súlade s právnymi záväznými predpismi Európskeho spoločenstva, Európskej únie.

30. V danej súvislosti kasačný súd dáva tiež do pozornosti rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej

republiky sp.zn. III. ÚS 341/07, v ktorom ústavný súd konštatuje: „Ústavný súd SR už v rámci svojej rozhodovacej činnosti konštatoval, že nevyhnutnou súčasťou rozhodovacej činnosti súdov zahŕňajúcej aplikáciu abstraktných právnych noriem na konkrétne okolnosti individuálnych prípadov je zisťovanie obsahu a zmyslu právnej normy uplatňovaním jednotlivých metód právneho výkladu. Ide vždy o metodologický postup, v rámci ktorého nemá žiadna z výkladových metód absolútnu prednosť, pričom jednotlivé uplatnené metódy by sa mali navzájom dopĺňať a viesť k zrozumiteľnému a racionálne zdôvodnenému vysvetleniu textu právneho predpisu. Pri výklade a aplikácii ustanovení právnych predpisov je nepochybne treba vychádzať najprv z ich doslovného znenia. Súd však nie je doslovným znením zákonného ustanovenia viazaný absolútne. Môže, ba dokonca sa musí od neho (od doslovného znenia právneho textu) odchyliť v prípade, keď to zo závažných dôvodov vyžaduje účel zákona, systematická súvislosť alebo požiadavka ústavne súladného výkladu zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov (čl. 152 ods. 4 ústavy). Samozrejme, že sa v takýchto prípadoch musí zároveň vyvarovať svojvôle (arbitrárnosti) a svoju interpretáciu právnej normy musí založiť na racionálnej argumentácii. V prípadoch nejasnosti alebo nezrozumiteľnosti znenia ustanovenia právneho predpisu (umožňujúceho napr. viac verzií interpretácie) alebo v prípade rozporu tohto znenia so zmyslom a účelom príslušného ustanovenia, o ktorého jednoznačnosti niet pochybnosti, možno uprednostniť výklad e ratione legis pred doslovným gramatickým (jazykovým) výkladom. Viazanosť štátnych orgánov zákonom v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy totiž neznamená výlučnú a bezpodmienečnú nevyhnutnosť doslovného gramatického výkladu aplikovaných zákonných ustanovení. Ustanovenie čl. 2 ods. 2 ústavy nepredstavuje iba viazanosť štátnych orgánov textom, ale aj zmyslom a účelom zákona“.

31. Vychádzajúc z uvedeného najvyšší súd v kasačnom konaní pri prieskume zákonnosti napadnutého rozsudku správneho súdu zameral svoju pozornosť zásadnej námietke sťažovateľa - žalobcu, ktorou namietal, že krajský súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci podľa § 440 ods. 1 písm. g/ SSP. Nesprávne posúdenie veci sťažovateľ videl v tom, že správny súd v danom prípade nesprávne aplikoval ust. § 293cj ods. 3 písm. a/, ods. 4 zákona o sociálnom poistení v spojení s ust. § 5 zákona o sociálnom poistení, nerešpektujúc právnu úpravu ustanovenú v § 21 ods. 5 a 26 ods. 2 zákona o sociálnom poistení. Z uvedených dôvodov kasačný súd zameral svoju pozornosť sporným otázkam nastoleným žalobcom tak v žalobe a ako aj v kasačnej sťažnosti.

32. Účelom zákona o sociálnom poistení je vymedzenie sociálneho poistenia, upraviť rozsah sociálneho poistenia, právne vzťahy pri vykonávaní sociálneho poistenia, organizáciu sociálneho poistenia, financovanie sociálneho poistenia, dozor štátu nad vykonávaním sociálneho poistenia, konanie vo veciach sociálneho poistenia a konanie vo veciach vymáhania pohľadávok. Tento zákon upravuje aj výkon starobného dôchodkového sporenia v rozsahu ustanovenom osobitným predpisom. (§ 1 ods. 1, 2 zákona o sociálnom poistení)

33. Podľa § 5 zákona o sociálnom poistení účinného do 31.12.2013 samostatne zárobkovo činná osoba podľa tohto zákona je fyzická osoba, ktorá dovŕšila 18 rokov veku a je registrovaná podľa osobitného predpisu (§ 31 zákona č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov v znení neskorších predpisov; § 67 zákona č. 563/2009 Z.z. o správe daní (daňový poriadok) a o zmene a doplnení niektorých zákonov), v súvislosti so zárobkovou činnosťou uvedenou v § 3 ods. 1 písm. b/ a ods. 2 a 3, okrem fyzickej osoby, ktorá má podľa zmluvy o výkone osobnej asistencie vykonávať osobnú asistenciu fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím.

34. Podľa § 21 ods. 1, 4, 5 zákona o sociálnom poistení účinného do 31.12.2013 povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie samostatne zárobkovo činnnej osobe vzniká od 1. júla kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý jej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu (§ 6 ods. 1 a 2 zákona č. 595/2003 Z.z. v znení neskorších predpisov.) alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou bol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 5 a zaniká 30. júna kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý jej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu (§ 6 ods. 1 a 2 zákona č. 595/2003 Z.z. v znení neskorších predpisov), alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou nebol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 5, ak tento

zákon neustanovuje inak.

Povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie samostatne zárobkovo činnej osobe zaniká vždy dňom, od ktorého nie je oprávnená na výkon alebo prevádzkovanie činnosti uvedenej v § 3 ods. 1 písm. b/ a ods. 2 a 3. Povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie samostatne zárobkovo činnej osobe, ktorá nemá oprávnenie na výkon alebo prevádzkovanie činnosti uvedenej v § 3 ods. 1 písm. b/ a ods. 2 a 3, zaniká dňom zrušenia registrácie podľa osobitného predpisu (§ 31 zákona č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov v znení neskorších predpisov; § 67 zákona č. 563/2009 Z.z. o správe daní (daňový poriadok) a o zmene a doplnení niektorých zákonov).

Povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie samostatne zárobkovo činnej osoby, ktorá opätovne nadobudla právne postavenie samostatne zárobkovo činnej osoby alebo ktorá mala prerušené povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie samostatne zárobkovo činnej osoby podľa § 26, vzniká odo dňa opätovného nadobudnutia právneho postavenia samostatne zárobkovo činnej osoby alebo odo dňa nasledujúceho po dni skončenia prerušenia povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činnej osoby. Podmienkou pre vznik týchto poistení je, že k 1. júlu alebo k 1. októbru kalendárneho roka predchádzajúceho dňu, v ktorom opätovne nadobudla právne postavenie samostatne zárobkovo činnej osoby, alebo dňu skončenia prerušenia povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia, jej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu 34) alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou za predchádzajúci kalendárny rok bol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 5. Povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie takejto osobe zaniká 30. júna alebo 30. septembra kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý jej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu 34) alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou nebol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 5, ak tento zákon neustanovuje inak.

35. Podľa § 26 ods. 2 zákona o sociálnom poistení účinného do 31.12.2013 samostatne zárobkovo činnej osobe sa prerušuje povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie v období, v ktorom má pozastavené prevádzkovanie živnosti, pozastavený výkon činnosti alebo pozastavenú činnosť, a v období, v ktorom je vo väzbe alebo vo výkone trestu odňatia slobody; časť vety za bodkočiarkou v odseku 1 písm. d/ platí rovnako.

36. Podľa § 293cj ods. 1 až 4 zákona o sociálnom poistení na určenie vymeriavacieho základu povinne nemocensky poistenej a povinne dôchodkovo poistenej samostatne zárobkovo činnej osoby sa do 30. júna 2013 alebo do 30. septembra 2013, ak bola predĺžená lehota na podanie daňového priznania za rok 2012, použije § 138 ods. 2 v znení účinnom do 31. decembra 2012.

Na určenie vymeriavacieho základu povinne nemocensky poistenej a povinne dôchodkovo poistenej samostatne zárobkovo činnej osoby sa za obdobie od 1. januára 2013 do 30. júna 2015 nepoužije § 138 ods. 2 a 3 v znení účinnom od 1. januára 2013.

Výmeriavací základ povinne nemocensky poistenej a povinne dôchodkovo poistenej samostatne zárobkovo činnej osoby je a) od 1. júla 2013 alebo od 1. októbra 2013, ak bola predĺžená lehota na podanie daňového priznania za rok 2012, podiel pomernej časti základu dane z príjmov fyzických osôb dosiahnutý vykonávaním podnikania a inej samostatnej zárobkovej činnosti za rok 2012, ktorý nie je znížený o zaplatené poistné na povinné verejné zdravotné poistenie, poistné na nemocenské poistenie, poistné na dôchodkové poistenie, príspevok na starobné dôchodkové sporenie, poistné do rezervného fondu solidarity a poistné na poistenie v nezamestnanosti, a koeficientu 1,9, b) od 1. júla 2014 alebo od 1. októbra 2014, ak bola predĺžená lehota na podanie daňového priznania za rok 2013, podiel pomernej časti základu dane z príjmov fyzických osôb dosiahnutý vykonávaním podnikania a inej samostatnej zárobkovej činnosti za rok 2013, ktorý nie je znížený o zaplatené poistné na povinné verejné zdravotné poistenie, poistné na nemocenské poistenie, poistné na dôchodkové poistenie, príspevok na starobné dôchodkové sporenie, poistné do rezervného fondu solidarity a poistné na poistenie v nezamestnanosti, a koeficientu 1,6.

Pomerná časť základu dane z príjmov fyzických osôb dosiahnutých vykonávaním podnikania a inej samostatnej zárobkovej činnosti na účely odseku 3 je časť pripadajúca na jeden kalendárny mesiac výkonu podnikania a inej samostatnej zárobkovej činnosti v kalendárnom roku, za ktorý sa zisťuje základ dane. Na určenie vymeriavacieho základu samostatne zárobkovo činnnej osoby podľa odseku 3 platí § 138 ods. 6, 7, 12 a 17 rovnako.

37. Vychádzajúc z citovanej právnej úpravy vyplýva, že z právnej úpravy ustanovenej v § 21 ods. 5 v spojení s § 26 ods. 2 a s § 293c) ods. 3 písm. a), ods. 4 zákona o sociálnom poistení je zrejmé, že právna úprava v nich stanovená sa vzťahuje len na samostatne zárobkovo činnú osobu, preto aj ich aplikácia je možná len v súvislosti s fyzickou osobou, ktorá v rozhodnom období splnila podmienky pre nadobudnutie právneho postavenia samostatne zárobkovo činnnej osoby, ktoré ustanovuje zákonodarca v právnej norme § 5 zákona o sociálnom poistení.

38. Skutkové zistenia relevantné pre posúdenie povinnosti žalobcu doplatiť povinné sociálne poistenie za rozhodné obdobie (december 2013 až december 2014) vyplývajúce zo súdneho a administratívneho spisu v danej veci preukazujú, že žalobca mal pozastavenú živnosť od 09.01.2012 do 14.07.2012 (podľa výpisu zo živnostenského registra Okresného úradu Banská Bystrica č. živnostenského registra: 620-23672); že žalobca bol na Daňovom úrade Banská Bystrica registrovaný na daň z príjmov fyzickej osoby od 01.01.2012 do 09.01.2012 a následne od 04.10.2013 (podľa analytického listu žalobcu ako daňového subjektu 1074350728 a listu Daňového úradu Banská Bystrica z 01.06.2016 č. 103252280/2016, adresovaného Sociálnej poisťovni). Sociálna poisťovňa, pobočka Banská Bystrica rozhodnutím č. 18895-2/2015-BB zo dňa 06.11.2016 rozhodla vo veci zániku povinného nemocenského poistenia a dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby tak, že žalobcovi zaniká povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňom 09.01.2012, predmetné rozhodnutie sa stalo právoplatným dňa 29.12.2015. Následným rozhodnutím č. 18895-1/2015-BB zo dňa 06.11.2015 Sociálna poisťovňa, pobočka Banská Bystrica rozhodla o vzniku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia pre žalovaného dňa 04.10.2013. proti obom uvedeným rozhodnutiam žalobca nepodal odvolanie, a preto nadobudli právoplatnosť dňa 29.12.2015.

39. Vychádzajúc zo skutkových zistení vyplývajúcich z administratívneho spisu kasačný súd zhodne ako krajský súd dospel k záveru, že žalovaný ako aj správny orgán prvého stupňa náležite postupovali v súlade s právnou úpravou ustanovenou v zákone o sociálnom poistení, keď žalobcovi predpísali dlžné poistné na nemocenské poistenie, poistné na starobné poistenie a povinné príspevky na starobné dôchodkové poistenie a poistné na invalidné poistenie a poistné do rezervného fondu solidarity za obdobie od decembra 2013 do decembra 2014. Postavenie žalobcu ako samostatne zárobkovo činnnej osoby a k tomu viažuca sa jeho povinnosť platiť zákonné sociálne poistenie s povinnými príspevkami sa posudzuje podľa právnej úpravy zákona o sociálnom poistení platnej v čase získania statusu SZČO a vzniku povinnosti platiť zákonné poistenia. Vzhľadom k uvedenému právne postavenie žalobcu ako samostatne zárobkovo činnnej osoby v posudzovanom prípade v spornom období (rok 2012) sa posudzuje podľa právnej úpravy samostatne zárobkovo činnnej osoby ustanovenej v § 5 zákona o sociálnom poistení s účinnosťou v období od 01.01.2011 do 30.06.2014, v zmysle ktorej fyzická osoba právne postavenie samostatne zárobkovo činnnej osoby na účely sociálneho poistenia nadobúda, ak dovŕšila 18 rokov veku a je registrovaná podľa osobitného predpisu (§ 31 zákona č. 511/1992 Zb.). Keďže žalobca bol na Daňovom úrade Banská Bystrica registrovaný na daň z príjmov fyzickej osoby od 01.01.2012 do 09.01.2012 a následne od 04.10.2013, odo dňa 09.01.2012 žalobca nespĺňal podmienky samostatne zárobkovo činnnej osoby v zmysle § 5 zákona o sociálnom poistení a toto postavenie opätovne nadobudol až dňom 04.10.2013, kedy bol v súvislosti so zárobkovo činnnosťou opäť registrovaný na daňovom úrade. Z uvedeného vyplýva, že v čase, keď žalobca nespĺňal podmienky samostatne zárobkovo činnnej osoby odo dňa 09.01.2012 nebol od tohto dňa ani povinne nemocensky poistenou a povinne dôchodkovo poistenou samostatne zárobkovo činnnou osobou, a preto ani v období od 15. júla 2012, kedy žalobca obnovil podnikateľskú činnosť, do 3.10.2013 nemohol byť povinne nemocensky poistenou a povinne dôchodkovo poistenou samostatne zárobkovo činnnou osobou, keďže v tomto období nespĺňal zákonné podmienky samostatne zárobkovo činnnej osoby v zmysle § 5 zákona o sociálnom poistení.

40. Kasačný súd vzhľadom k právnenému záveru uvedenému vyššie vyhodnotil bez právnej relevancie argumentáciu žalobcu, že krajský súd napadnutým rozsudkom rozhodol v rozpore so zákonom o sociálnom poistení, keď vo veci vykonal výklad vychádzajúci výlučne z § 5 zákona o sociálnom poistení, nerešpektujúc právnu úpravu ustanovenú v § 21 ods. 5 a 26 ods. 2 zákona o sociálnom poistení, zdôrazniac, že keďže mal prerušené povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie podľa § 26 ods. 2 zákona o sociálnom poistení a podľa § 21 ods. 5 tohto zákona mu poistenie opätovne vzniklo dňa 15.07.2012, keďže počnúc týmto dňom vykonával podnikanie a táto skutočnosť má byť rozhodná pri výpočte poistného, a preto je nevyhnutné vypočítavať vymeriavací základ z pomernej časti základu dane pripadajúcej na 1 mesiac výkonu podnikania. Žalobca sa nesprávne domnieva, že v čase, keď mal pozastavené prevádzkovanie živnosti od 09.01.2012 do 14.07.2012, mal prerušené povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie. Žalobca zánikom registrácie na príslušnom daňovom úrade stratil postavenie samostatne zárobkovo činnnej osoby dňom 09.01.2012 a toto právne postavenie opätovne nadobudol dňom 04.10.2013, kedy bol znovu registrovaný na príslušnom daňovom úrade. Za obdobie, počas ktorého žalobca nespĺňal zákonné podmienky samostatne zárobkovo činnnej osoby, nebol ani povinne nemocensky poistenou a povinne dôchodkovo poistenou osobou.

41. Kasačný súd bez právnej relevancie vyhodnotil aj tvrdenie žalobcu, že do dňa 09.01.2012 mal právne postavenie samostatne zárobkovo činnnej osoby, pričom v období od 09.01. do 14.07.2012 mal pozastavené prevádzkovanie živnosti a je teda nutné v zmysle § 21 ods. 5 a § 26 ods. 2 zákona o sociálnom poistení vykladať predmetnú situáciu výlučne ako prerušenie povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia, zdôrazniac, že mu nezaniklo povinné nemocenské a dôchodkové poistenie, nakoľko mu nezaniklo oprávnenie na výkon alebo prevádzkovanie činnosti, keď prevádzkovanie živnosti mal len prerušené a súčasne zdôrazniac, že výkon podnikania je potrebné viazať na dobu, počas ktorej bol žalobca oprávnený na prevádzkovanie živnosti a táto nesúvisí s registráciou na daňovom úrade. Poukazom na právny záver uvedený vyššie kasačný súd konštatuje, že povinnosť poukázať povinné nemocenské a dôchodkové poistenie samostatne zárobkovo činnnou osobou zákonodarca v zákone o sociálnom poistení viaže k právnenému postaveniu samostatne zárobkovo činnnej osoby. V danom prípade žalobca preukázateľne stratil právne postavenie samostatne zárobkovo činnnej osoby dňom 09.01.2012 a nadobudol ho znova až dňom 04.10.2013. Táto skutočnosť vyplýva tiež z rozhodnutia Sociálnej poisťovne pobočka Banská Bystrica č. 18895-2/2015-BB zo dňa 06.11.2016, ktorým bolo rozhodnuté vo veci zániku povinného nemocenského poistenia a dôchodkového poistenia žalobcu ako samostatne zárobkovo činnnej osoby tak, že žalobcovi zaniká povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňom 09.01.2012, a z rozhodnutia č. 18895-1/2015-BB zo dňa 06.11.2015, ktorým Sociálna poisťovňa, pobočka Banská Bystrica rozhodla o vzniku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia v prípade žalobcu dňa 04.10.2013, obe uvedené rozhodnutia nadobudli právoplatnosť dňa 29.12.2015. Žalobca proti obojm uvedeným rozhodnutiam nepodal odvolanie.

42. Najvyšší súd po prieskume zákonnosti napadnutého rozhodnutia žalovaného správneho orgánu v spojení s prvostupňovým správnym rozhodnutím a procesného postupu predchádzajúceho ich vydaniu konštatuje, že záver, ktorý správny orgán v prvostupňovom správnom rozhodnutí zo zistených skutkových okolností urobil a žalovaný v druhostupňovom správnom rozhodnutí ustálil, zodpovedá zásadám logického myslenia a správneho uváženia a je v súlade aj s hmotnoprávnymi ustanoveniami zákona o sociálnom poistení. Aj podľa názoru kasačného súdu správne orgány oboch stupňov sa vecou náležite zaoberali, vo veci vykonal dokazovanie v zákonomnom rámci v dostatočnom rozsahu, zistili riadne skutočný stav a v odôvodnení rozhodnutí v súlade so zákonom uviedli dôvody svojho rozhodnutia.

43. Najvyšší súd po preskúmaní rozsudku správneho súdu v rozsahu dôvodov uvedených v kasačnej sťažnosti žalobcu súčasne mal preukázané, že skutočnosti, ktorými žalobca v kasačnej sťažnosti spochybňoval predmetné rozhodnutie krajského súdu boli totožné s námietkami, ktoré namietal už v správnom konaní i v žalobe a s ktorými sa krajský súd náležite vysporiadal. Kasačný súd zistil, že kasačná sťažnosť žalobcu neobsahuje žiadne právne relevantné námietky, ktoré by mohli ovplyvniť

vecnú správnosť napadnutého rozsudku krajského súdu.

44. Vychádzajúc z právnych záverov uvedených vyššie najvyšší súd po vyhodnotení dôvodov, vznesených v kasačnej sťažnosti žalobcu vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu a vo vzťahu k obsahu súdneho a pripojeného administratívneho spisu konštatuje, že v zásade nezistil dôvod na to, aby sa odchýlil od logických argumentov a relevantných právnych záverov vo veci samej. Kasačný súd považuje právne posúdenie preskúmvanej veci krajským súdom za správne a súladné so zákonom, z ktorých dôvodov na ne poukazuje.

45. Z dôvodov vyššie uvedených Najvyšší súd Slovenskej republiky považoval námietky žalobcu vznesené v kasačnej sťažnosti proti rozhodnutiu krajského súdu za nedôvodné, ktoré nemohli mať za následok úspešnosť jeho návrhu. Kasačný súd kasačnú sťažnosť sťažovateľa proti rozsudku správneho súdu podľa § 461 SSP ako nedôvodnú zamietol.

46. O nároku účastníkov konania na náhradu trov kasačného konania kasačný súd rozhodol podľa právnej úpravy ustanovenej v § 467 ods. 1 v spojení s § 167 ods. 1 a s § 168 SSP. Žalobcovi nepriznal proti žalovanej právo na náhradu trov tohto konania, pre jeho neúspech v konaní a žalovanej z dôvodu, že nezistil splnenie podmienok v zmysle § 168 v spojení s § 467 ods. 1 SSP.

47. Toto rozhodnutie prijal kasačný súd v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.